

Садржај:

- * Обележавање Еразмус+ недеље на Универзитету у Нишу и додела сертификата другој генерацији полазника Жан Моне модула за Европско монетарно право, стр. 1
- * Промоција уџбеника „Пословне и банкарске финансије за правнике“ и монографије од националног значаја „Право Европске централне банке“, стр. 2
- * Криптовалуте у монетарном праву, стр. 3
- * Најава Жан Моне међународне научне конференције „Утицај Европских интеграција на развој монетарног права, стр. 4

Обележавање Еразмус+ недеље и додела сертификата другој генерацији полазника Жан Моне модула за Европско монетарно право

Током обележавања Еразмус плус програма на Универзитету у Нишу је одржана свечаност где је истакнут изузетан значај програма за научноистраживачке потенцијале у домаћем амбијенту и извршена је додела сертификата другој генерацији полазника Жан Моне модула за Европско монетарно право и подељена искуства учесника. Универзитет у Нишу је и у отежавајућим околностима проузрокованим пандемијом ковид-19, успео да реализује своје пројектне активности и да потврди своју реномираност и препознатљивост у образовној, научноистраживачкој и пројектној европској сцени. То најбоље осликава чињеница да је Универзитет у Нишу добио још једно изузетно признање за свој високо квалитетан и сврсисходан рад у области интернационализације стицањем нове Еразмус повеље (Erasmus Charter for Higher Education 2021-2027), која наш Универзитет сасвим оправдано и кредибилно позиционира у истом рангу са другим престижним универзитетима у Европи и омогућава наставак равноправне и целисходне сарадње у области академске интернационализације. Сви вишегодишњи континуирани, искрени и посвећени напори Универзитета у области интернационализације и мобилности, како општих, тако и специјализованих знања и вештина различитих академских профила су стицањем нове Повеље потврдили своју актуелност, оправданост и не само научни и практични, већ и општи друштвени значај у домаћем и Европском образовном простору. О значају успеха нашег Универзитета најбоље говори и информација из Брисела да је и овога пута Универзитет у Нишу Еразмус Повељу добио без иједне примедбе. У склопу реализације циљева утврђених принципима европског високог образовања, Универзитет у Нишу је до сада потписао више од 40 међуинституционалних уговора у оквиру активности КА1, која се бави разноврсним образовним мобилностима наставника и студената. Учесће нашег Универзитета у оваквим пројектима повећава видљивост Универзитета и квалификује га за све врсте будуће сарадње. Свакако, један од базичних циљева на том путу јесте тежња да студенти, наставници и сарадници Универзитета остану препознатљиви део Европског истраживачког простора и да кредибилно партиципирају у координацији истраживања и иновација у циљу подстицања високог степена мобилности и свеобухватне интеракције истраживања. Исто тако, Универзитет настоји да механизмом подршке научноистраживачком раду допринесе и жељеном економском расту, друштвеном и културном напретку и стварању услова за подизање квалитета живота свих грађана. У том контексту, програм подршке је конципиран сходно начелима, објективности, изврности, конзистентности, квантификације и верификације резултата истраживања, не само у домаћим, већ и у страним оквирима. Република Србија је од 2019. године у могућности да учествује у Еразмус+ програму као пуноправна чланица, што значи да њене образовне институције, као и организације из сектора младих и спорта, могу да подносе пријаве за све врсте пројеката. Највећи европски програм за област образовања, обука, младих и спорта – Еразмус+ амбициозно је започео нови седмогодишњи период спровођења који траје од 2021. до 2027. године. Програм наставља да са пуним интезитетом и образовном аспирацијом, подржава различите облике сарадње међу установама и организацијама кроз конкурсе за пројекте, што ће Универзитет као и до сада подржавати у пуном смислу и на најбољи могући начин.

Више о обележавању Еразмус + недеље видети: <http://monela.ni.ac.rs/jean-monnet-akt-16.html>

Промоција уџбеника „Пословне и банкарске финансије за правнике“ и научне монографије “Право Европске централне банке”

Уџбеник под називом *Пословне и банкарске финансије за правнике* намењен је првенствено студентима правних факултета као уџбеник за припрему испита посвећен проблематици монетарне легислативе. У њему се износе основна знања која су потребна за успешну припрему испита из предмета Пословне и банкарске финансије, који је студијским програмом основних студија Правног факултета Универзитета у Нишу предвиђен као предмет из Уже правно-економске научне области. Сама чињеница да је књига намењена студентима правних факултета утицала је на опредељење аутора да из комплексне области пословних и монетарних финансија издвоји оне сегменте који су значајне за школовање правника. Основном циљу овог уџбеника прилагођен је и његов садржај. Након упознавања са предметом пословних финансија и садржином финансијске функције у предузећу, разматрају се извори финансирања предузећа и инструменти кракорочног, средњорочног и дугорочног финансирања. У другом делу књиге обрађена су питања банкарских финансија, посебно извора банкарских средстава и њиховог пласмана. Овако дефинисан циљ је и разлог што се овај уџбеник разликује од стандардне економске литературе, која обрађује ову материју јер за циљ има економско и монетарно образовање правника. У дефинисању садржаја уџбеника ауторима су од велике користи били уџбеници који обрађују материју корпоративног финансијског права, економског права, монетарног права и економске политике за правнике са примерима из европске монетарне легислативе. Ово је прво издање књиге у коме су аутори настојали да реализују горе наведене циљеве. О мери у којој су то успели оцену ће дати научна и стручна јавност, као и студенти који се буду определили за похађање наставе из овог предмета.

Научном монографијом под називом “Право Европске централне банке” жели се указати да је монетарноправна мисао на подручју Европске уније своју актуелност и значај потрудила још у првим годинама њеног формирања, не би ли своју пуну зрелост и инегиозност достигла појавом и академским етаблирањем нових посебних правних дисциплина које су се у процесу дезинтеграције монетарног права ЕУ издвојиле и развиле у самосталне научне дисциплине. Институционални положај и надлежност Европске централне банке (ЕЦБ) у систему европског монетарног управљања је прошао кроз процес квалитативне формалне и суштинске еволуције која је резултирала *sui generis* правним приступом у регулисању монетарних односа унутар Европске економске и монетарне уније (ЕМУ). Дуализам надлежности Европске централне банке који се може посматрати у две одвојене равни, једне, у којој је њен мандат био усмерен на реализацију класичних циљева јединствене монетарне политике попут ценовне стабилности и подршке општој економској политици, у друге равни, која је резултат прилагођавања насталим привредним поремећајима на јединственом тржишту и креирања посебних монетарноправних норми (са циљем ангажовања потенцијала највише монетарне власти ЕУ у вршењу функције финансијске супервизије, одржавању финансијске стабилности и неких нових секундарних задатака на терену еколошке политике, борбе против финансијског криминалитета, политике кохезије и других сегмента јавних политика савременог друштва) захтева озбиљан научни и практични приступ због чега је целисходно и потребно да се предметна проблематика улоге ЕЦБ у правном поретку Уније систематизује и изучава у посебним силабусима на правним факултетима. Значај и актуелност ове теме, као и непостојање обимнијих систематизованих научних истраживања из домена доприноса Европске централне банке у правном регулисању монетарних односа и уобличавању секундарне монетарне легислативе широког спектра примене, у домаћој литератури, потврђују академски значај ове публикације. У раду се тежи томе да се на аналитичан начин представи и критички размотри решења која се односе на правно регулисање појма монетарне стабилности у европском правном простору, примена концепта заједничких интереса човечанства у важећој аксиологији мандата ЕЦБ, њену организациону структуру и правни субјективитет у периоду пре и након избијања глобалне финансијске и пандемијске кризе, појам и карактеристике монетарних спорова и утицај негативног друштвеног популизма на њихове токове, рад ЕЦБ и принцип владавине права, концепт зеленог централног банкарства у монетарној политици Европске уније, као и допринос рада Европске централне банке остваривању циљева политике кохезије, технолошког прогреса и заштите људских права. Истраживање, међутим, није мотивисано жељом аутора да пружи коначне одговоре у области правног регулисања монетарних односа од стране Европске централне банке узимајући у обзир често супротстављене

поставке класичног и савременог монетарног права у сегменту који се тиче улоге централне банке у систему јавног монетарног управљања и одређивања нормативних граница њене интервенције у правном поретку. Циљ истраживања је да се у условима глобализације капиталних токова и последица финансијских и других криза које утичу, како на животни стандард монетарних корисника, тако и на загарантовани опсег социјалних и економских права, систематично и свеобухватно укаже на постојеће правне изазове и решења у регулисању монетарних токова од стране ЕЦБ и њену позицију у јачању институционалних оквира ЕМУ у контексту демократског легитимитета и транспарентности на начин *de lege lata* и, евентуално, препознају елементи одређених смерница *de lege ferenda*.

Више о томе видети на: <http://monela.ni.ac.rs/#publikacije>

Криптовалуте у монетарном праву

Појава криптовалута и криптоимовине са собом носи и појаву нових ризика у финансијском систему који до тада нису постојали, па се с правом поставља питање до које мере постојећа правила регулације могу бити применљива на нове облике финансијске имовине. Криптовалуте се базирају на новом децентрализованом систему плаћања који се реализује кроз тзв. криптографске доказе. Иако се тренутно криптовалуте посматрају као алтернативни новац, морамо напоменути да је монетарна историја била веома богата таквим примерима. Конвенционалан новац онаквим какав га данас познајемо је прошао дуг развојни пут од размене добара, злата и сребра, преко појаве папирног новца, до употребе електронског новца, пејпел система и криптовалуте. Алтернативни новац за разлику од класичног новца нема све четири добро познате економске функције (обрачунско средство, средство плаћања, средство размене, мера очувања вредности), али се те парцијалне функције не могу игнорисати, јер се временом могу развити и надоместити своје недостатке. За разлику од прве генерације криптовалута која је била предмет великог интересовања, како у академији, тако и у пракси, друга генерација криптовалута још увек није предмет опсежнијих полемика. Један од разлога мањег броја радова са поменутом проблематиком произлази из чињенице да су ове валуте у оптицају свега неколико година и да још увек не постоје правно дефинисана и уједначена схватања о њиховом појму и функцијама.

Настанак друге генерације криптовалута (тзв. стабилних валута) је мотивисан намером исправљања недостатата прве генерације криптовалута које се тичу несигурности и ризика њихове употребе у платном промету. За стабилне валуте се истиче да ће имати преко потребан потенцијал да понуде приступачнији механизам плаћања изван граница постојећих монетарних јурисдикција што нас доводи до значајног питања (не)постојања правног основа за њихово издавање и употребу у (јавној) монетарноправној легислативи и законодавству. Свакако, главни *ratio* појаве стабилних валута јесте неспособност прве генерације криптовалута да задовоље основне захтеве које се тичу функција новца као средства размене, средства плаћања, обрачунског средства и мере очувања вредности. Делује, да стабилне валуте неће истовремено моћи да задовоље све поменуте функције, а додатни проблем настаје са њиховом предношћу наспрам класичних криптовалута који се тиче колизије са државним системом контроле који врши централна банка као чувар монетарног суверенитета. Појава паралелне надлежности је чињеница која као таква у монетарном праву представља значајан преседан са далекосежним последицама које се у постојећем временском оквиру и не могу све рационално сагледати, *што према нашем мишљењу*, позива на опрезност и више него брижљиво планирање. Та опрезност није одјек монетарноправног конзервативизма, јер је монетарно право показало (нарочито у условима глобалних криза) да је изузетно динамично и да се ослања на употребу меких извора права, већ представља рационалну резерву која се може отклонити свеобухватном анализом могућих сценарија позакоњења друге генерације криптовалута. Такође, у пракси се не сме правити поистовећивање између друге генерације криптовалута и најаве емитовања дигиталног новца централне банке, јер у другом случају говоримо о имплементацији већ постојећих монетарних прерогатива централне банке, односно тенденцији „*дигитализације lex monetae*“. У разматрању односа традиционалног новца и коришћења криптовалуте (посебно друге генерације криптовалута) морамо узети у обзир чињеницу да се у извесном смислу ради о колизији традиционалног и савременог начина имплементације државних монетарних прерогатива. Тако традиционални новац јесте директна последица имплементације монетарног суверенитета који је држава делегирала централној банци, док криптовалуте представљају продукт постмодернистичког потрошачког друштва у коме је начин задовољавања преференција купаца дијаметрално другачији од

историјских, политичких, економских, културолошких и других фактора који су условили појаву и структуру монетарног суверенитета (на начин који је општеприхваћен).

Криптовалуте су својеврстан одраз времена и животног стила у коме потрошачи желе да умање своје финансијске, временске и психолошке трошкове који настају приликом класичног задовољења купопродајних престајања, тиме што исте желе да реализују из куће, а не на самом тржишту. Ипак, за разлику од електронског новца који попада под *lex monetae* као први и најзначајнији монетарни прерогатив државе, криптовалуте нису регулисане на јединствен начин у монетарном праву. Разлог томе је што представљају резултат технолошких иновација појединаца над којима централна банка као чувар монетарног суверенитета нема никакву ингеренцију, нити је поступак њиховог креирања у било каквој вези са правним тенедемом за утврђивање новца, јер се базира на економији дељења и употреби математичких алгоритама који своје упориште (тренутно) не налазе у монетарној политици и законодавству створеном да штити и јача утицај монетарног суверенитета. То никако не значи да су постојећа монетарноправна решења застарела и да не прате ток времена и све оно што технолошке револуције носе са собом, већ напротив, указује на реалну и логичну потребу улагања даљих напора правника и економиста за оптимално регулисање овог феномена.

Видети:

- <https://www.bis.org/about/bisih/topics/cbdc.htm>
- https://edps.europa.eu/press-publications/publications/techsonar/central-bank-digital-currency_en
- <https://www.euronews.com/next/2023/07/05/do-we-need-the-digital-euro>
- https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/html/index.en.html
- <https://www.ecb.europa.eu/ecb/climate/html/index.en.html>

***Најава Жан Моне међународне научне конференције
„Утицај Европских интеграција на развој монетарног права“***

Правни факултет Универзитета у Нишу и Жан Моне модул за Европско монетарно право (додељен од стране Извршне агенција Европске комисије за образовање, аудиовизуелну делатност и културу (EACEA) на конкурс Erasmus+ Programme Calls for Proposal 2020 - Jean Monnet Activities, Project No: 620002-EPP-1-2020-1-RS-EPPJMO-MODULE) дана, 30-31. маја 2023. године организоваће међународну научну конференцију под називом “Утицај Европских интеграција на развој монетарног права” у онлајн формату путем ZOOM платформе. Организовањем конференције на којој ће учешће узети еминентни стручњаци из домена академије и праксе, како из области европског и међународног монетарног права, тако и из сродних правних дисциплина, жели се указати на правни значај оптималног правног регулисања монетарних односа и очувања монетарне стабилности као значајног јавног добра, као и на оправданост и важност свеобухватног и целисходног научног и практичног изучавања дисциплине савременог монетарног права у академском образовању правника. Ако пажљиво погледамо дешавања у међународним монетарним односима у последњој деценији, уочићемо нове тенденције у развоју европског монетарног права, интензивнији, богатији и сложенији од свих других на претходној глобалној монетарној сцени. Нове тенденције не карактерише само велики значај меког права у обликовању монетарне легислативе, комплексност и учесталост монетарних спорова, нова овлашћења централне банке и еволуција концепта монетарног суверенитета, већ и хуманији приступ у примени монетарног права. У условима технолошких револуција, еколошких криза и пандемијских шокова, монетарно законодавство ЕУ захтева извесну модификацију мандата (Европске) централне банке и механизма монетарно-фискалне координације. У светлу ових изазова, добородошли су сви теоријски и емпиријски радови који се баве (али нису ограничени на):

- Изазове европске монетарне и економске интеграције;
- Нови модел економског управљања у време кризе;
- Имплементацију концепта банкарске и фискалне уније у ЕМУ;
- Монетарни менаџмент и заштиту људских права;
- Зелено централно банкарство;
- Нове надлежности централних банака;

- Монетарни суверенитет и кризу сувереног дуга;
- Дигиталне валуте;
- Промене у управљању и законодавству (Европске) централне банке;
- Монетарне спорови и улога судова;
- Фискална правила и концепт усклађивања монетарне и фискалне политике;
- Изазови монетарне и фискалне интеграције земаља Југоисточне Европе и Западног Балкана.

Рок за достављање радова је 30. април 2023. године (погледати упутства за писање и достављање радове на званичном сајту модула: <http://monela.ni.ac.rs/>)

Предстојећи догађаји:

- **Почетак наставе за трећу генерацију полазника Жан Моне модула за Европско монетарно право (MONELA)**

У оквиру конкурса расписаног за пријем треће генерације полазника у оквиру Жан Моне модула из Европско монетарно право уписало се 57 полазника, и то студената права основних, мастер и докторских студија, као и правника из праксе (судија, адвоката и правника из привреде). Распоред предавања је доступан на линку: <http://monela.ni.ac.rs/#predavanja>

- **Најава Жан Моне студијских посета и гостујућих предавања**

У оквиру реализације Жан Моне студијских посета и ближег упознавања полазника са практичним значајем монетарне легислативе, предвиђене су посете Адвокатској канцеларији Предраг Поповић из Ниша (13.03.2023.), Правном факултету Универзитета „Гоце Делчев“ у Штипу, Северна Македонија (31.03.2023.), ЕУ Инфо кутку у Нишу (07.04.2023.), компанији “Better Collective” из Ниша (10.04.2023.) и Адвокатској канцеларији Ксенија Димитријевић из Ниша (22.05.2023.), Такође, своје искуство из праксе монетарног права поделиће и консултант и јавни извршитељ из Ниша др Жарко Димитријевић (03.04.2023.), као и Глигорије Бранковић, Head of legal Unicredit Bank Serbia (08.05.2023).

- **Конкурс за радове о ЕУ**

Министарство за европске интеграције Владе Републике Србије расписује наградни конкурс за избор најбољих индивидуалних студентских радова о европској интеграцији и процесу приступања наше земље Европској унији. Циљ овог наградног конкурса је да непосредно укључи младе академске грађане у отворену аргументовану дебату о битним аспектима приступног процеса и чланства Републике Србије у Европској унији. Радови би требало да одговоре на једно од шест питања: 1. Резултати нове методологије преговора о приступању након четири године од француске иницијативе за Западни Балкан. 2. Француска и Србија: од савезничке историје до партнерства са ЕУ. 3. Евроскептицизам, дезинформације и дигитална писменост: узроци и последице евроскептицизма на процес приступања Србије ЕУ, на који начин дезинформације у ери дигиталних медија утичу на формирање перцепције коју грађани Србије имају о ЕУ, механизми формирања евроскептицизма, како га превазићи? 4. Утицај механизма за прекогранично прилагођавање угљеника на економске актере са западног Балкана. 5. Владавина права и европске интеграције Србије: механизми ЕУ за унапређење владавине права у Србији, користи за грађане Србије од овог процеса? 6. Изазови и перспективе европске економске интеграције Србије.

Више информација на сајту: <https://www.mci.gov.rs/srp/vesti/2736/detaljnije/w/0/raspisan-konkurs-za-izbor-najboljih-studentskih-radova-o-eu-2023/>

Подршка Европске комисије за производњу ове публикације не представља одобрење садржаја који одражава само ставове аутора и Комисија не може бити одговорна за било какву употребу информација садржаних у њој.

Erasmus+ programme
Jean Monnet Activities
Jean Monnet Academic Modules
Project Reference: [620002-EPP-1-2020-1-RS-EPPJMO-MODULE](#).

